



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 16 юни 2026 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Джелепова
Атанас Семов
Красимир Влахов
Янаки Стоилов
Соня Янкулова
Борислав Белазелков

Десислава Атанасова
Галина Тонева
Сашо Пенев
Невин Фети
Орлин Колев

при участието на секретар-протоколита Даниела Иванова разгледа в закрито заседание на 16.06.2026 г. конституционно дело №11/2026 г., докладвано от съдия Надежда Джелепова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 18.05.2026 г. по искане на 1-ви състав на Районния съд – Плевен, наказателно отделение, във връзка с разглежданото от него наказателно дело от общ характер №695/2026 г. за установяване на противоконституционност на чл. 53, ал. 1, б. „а“ от Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г., посл. изм. и доп. бр. 55 от 2026 г.; НК).

В искането се твърди, че разпоредбата на чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК противоречи на чл. 6, ал. 2 и чл. 119, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Съдебният състав сочи, че в съдебно заседание на 02.04.2026 г. на основание чл. 382, ал. 7 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) е одобрил постигнатото между страните споразумение, по силата на което на обвиняемия е наложено наказание на основание чл. 195, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 194, ал. 1 НК – шест месеца „лишаване от свобода“, като изпълнението на това наказание е отложено на основание чл. 66, ал. 1 НК с тригодишен изпитателен срок. В следващо открито съдебно заседание в производството по реда на чл. 306, ал. 1, т. 1 НПК, във връзка с поискано от Районна прокуратура – Плевен приложение на чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК – отнемане в полза на държавата на имуществото, което е собственост на виновния и е послужило за извършване на умишлено престъпление, съдебният състав е спрял производството на основание чл. 25, ал. 1, т. 4 НПК, за да отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, относно „императивната разпоредба на чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК, с която съдът винаги е задължен да отнеме вещите, послужили за извършване на умишлено престъпление, без да има възможност за преценка по отношение на съразмерност, реципрочност на санкцията спрямо извършеното престъпление“.

В искането е посочено, че „[н]астоящата преценка на сезирация съд е, че следва да се обърне към Конституционния съд на Република България“.

С разпореждане на съдията докладчик от 26.05.2025 г. на основание чл. 19, ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) е указано на вносителя да съобрази разпоредбата на чл. 18, ал. 1 ПОДКС, като предостави информация дали е отправил преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз и дали по него е образувано дело. На 09.06.2026 г., в рамките на определения срок, в Конституционния съд е постъпил отговор с вх. №308-КД, с който

вносителят е уведомил Съда, че не е отправил преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, тъй като е приел, че оспорената разпоредба е „национална правна норма, която не попада в обхвата на компетентността на СЕС и не представлява мярка по прилагане на правото на ЕС“.

В искането съдебният състав поддържа, че ако в разглежданото от него дело „отнеме в полза на държавата вещите, послужили за извършване на престъплението ще игнорира практиката на Конституционния съд за допустимо ограничаване на правата, в конкретния случай на правото на неприкосновеност на частната собственост, което да прави отнемането ѝ „съразмерни с характера на защитавания интерес“. Посочва, че стойността на вещите, чието отнемане се иска, многократно надвишава стойността на отнетите и впоследствие възстановени вещи предмет на престъплението. Поради това приема, че е налице несъразмерност, като съдът е лишен от възможността да „прецени и прецизира необходимостта от приложението на чл. 53, ал. 1, б. „а“ от НК, поради императивния характер на прилагането ѝ“.

Вносителят излага, че невъзможността във всеки конкретен случай да бъде извършена преценка дали вещите, послужили за извършване на престъплението, следва да се отнемат в полза на държавата, лишава съда от неговата правораздавателна функция в нарушение на чл. 119, ал. 1 от Конституцията. Посочва, че когато осъществява наказателно правосъдие, съдът е свободен в преценката си за вида и размера на наказанието в пределите на специалната част на Наказателния кодекс, а задължителното приложение на чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК го лишава от възможността за прилагане на принципите на индивидуализация и съразмерност. Поддържа, че оспорената разпоредба нарушава и принципа на равенство по чл. 6, ал. 2, предл. последно от Конституцията, като намира единствено, че „извършители на престъпни деяния с различна степен на лична и обществена опасност и имуществен статус ще търпят една и съща санкция“.

Съдебният състав сочи, че оспорената разпоредба „не попада в обхвата на компетентността на Съюза, така както са определени в договорите и не представлява мярка по прилагането на правото на ЕС“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията – съд (съдебен състав на Районния съд – Плевен) във връзка с разглеждано от него конкретно дело.

Искането е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18 ПОДКС форма и реквизити.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на разпоредба от закон, приложим по разглеждано от сезиращия съд дело, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане със същия предмет – чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по смисъла на чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Конституционният съд приема, че при тези данни искането следва да бъде допуснато за разглеждане по същество.

На основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС Съдът приема, че с оглед на предмета на искането следва да бъдат конституирани като заинтересувани институции, които да представят становища по делото: Народното събрание, президентът, министърът на правосъдието, Върховният касационен съд, Висшият адвокатски съвет и омбудсманът.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС Съдът намира, че следва да бъде отправена покана да предложат становище по предмета на делото следните неправителствени, съсловни и други организации: Съюзът на съдиите в България, Българската съдийска асоциация и Асоциацията на прокурорите в България.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: чл.-кор. проф. д.н. Борис Велчев, проф. д.н. Лазар Груев, проф. д-р Пламен Панайотов, проф. д-р Юлиана Матеева, доц. д-р Даниела Дончева, доц. д-р Ива Пушкарова, доц. д-р Красимир Манов, доц. д-р Мирослава Манолова, доц. д-р Николета Кузманова, доц. д-р Петя Митрева, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Ралица Илкова, доц. д-р Ралица Костадинова и доц. д-р Славка Димитрова.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на 1-ви състав на Районния съд – Плевен за установяване на противоконституционност на чл. 53, ал. 1, б. „а“ от Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г., посл. изм. и доп. бр. 55 от 2026 г.).

Конституира като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, президента, министъра на правосъдието, Върховния касационен съд, Висшия адвокатски съвет и омбудсмана, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава възможност в 30-дневен срок да представят писмени становища по предмета на делото.

Отправя покана да дадат становище в същия срок до: Съюза на съдиите в България, Българската съдийска асоциация и Асоциацията на прокурорите в България, на които да се изпратят преписи от искането и от настоящото определение.

Отправя покана до: чл.-кор. проф. д.н. Борис Велчев, проф. д.н. Лазар Груев, проф. д-р Пламен Панайотов, проф. д-р Юлиана Матеева, доц. д-р Даниела Дончева, доц. д-р Ива Пушкарова, доц. д-р Красимир Манов, доц.

д-р Мирослава Манолова, доц. д-р Николета Кузманова, доц. д-р Петя Митрева, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Ралица Илкова, доц. д-р Ралица Костадинова и доц. д-р Славка Димитрова, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава 30-дневен срок да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

Препис от определението да се изпрати и на вносителя на искането, който в 30-дневен срок от получаването може да представи допълнителни съображения.

Председател:

Павлина Панова